

RAZLOZI ZA DONOŠENJE AKTA O PROMENI USTAVA

1. Političko-strateški razlozi (članstvo u EU kao spoljnopolički prioritet Srbije)

- Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju naglašava značaj usklađivanja sa pravom EU u oblasti pravosuđa
- Pregovarački okvir EU za Srbiju ističe nužnost sprovođenja ključnih reformi u oblasti vladavine prava, uključujući i reformu pravosuđa
- Izveštaj o skriningu za Poglavlje 23 ukazao je da bi Srbija trebalo da razmotri izmenu Ustava u delu o pravosuđu, imajući u vidu preporuke Venecijanske komisije i evropske standarde
- Pravosuđe i osnovna prava kao ključni uslov za pristupanje Srbije EU naglašena i u novoj metodologiji u okviru prvog klastera - Osnove (Fundamentals)

2. Ustavopravni razlozi (slabost aktuelnog Ustava u delu o pravosuđu)

- Prevelik uticaj Narodne skupštine na proces izbora i razrešenja sudija i javnih tužilaca
- Prisutnost izvršne grane vlasti prilikom imenovanja u pravosuđu kroz članstvo ministra pravde u Visokom savetu sudstva i Državnom veću tužilaca i pravo Vlade da predlaže izbor i razrešenje Republičkog javnog tužioca i drugih nosilaca javnotužilačke funkcije
- Postojanje probnog mandata sudija i zamenika javnog tužioca prilikom prvog izbora
- Nepostojanje Ustavom definisanih osnova za prestanak sudijske i javnotužilačke funkcije i razloga za razrešenje
- Nesistematičnost i nedoslednost ustavnog teksta u oblasti pravosuđa

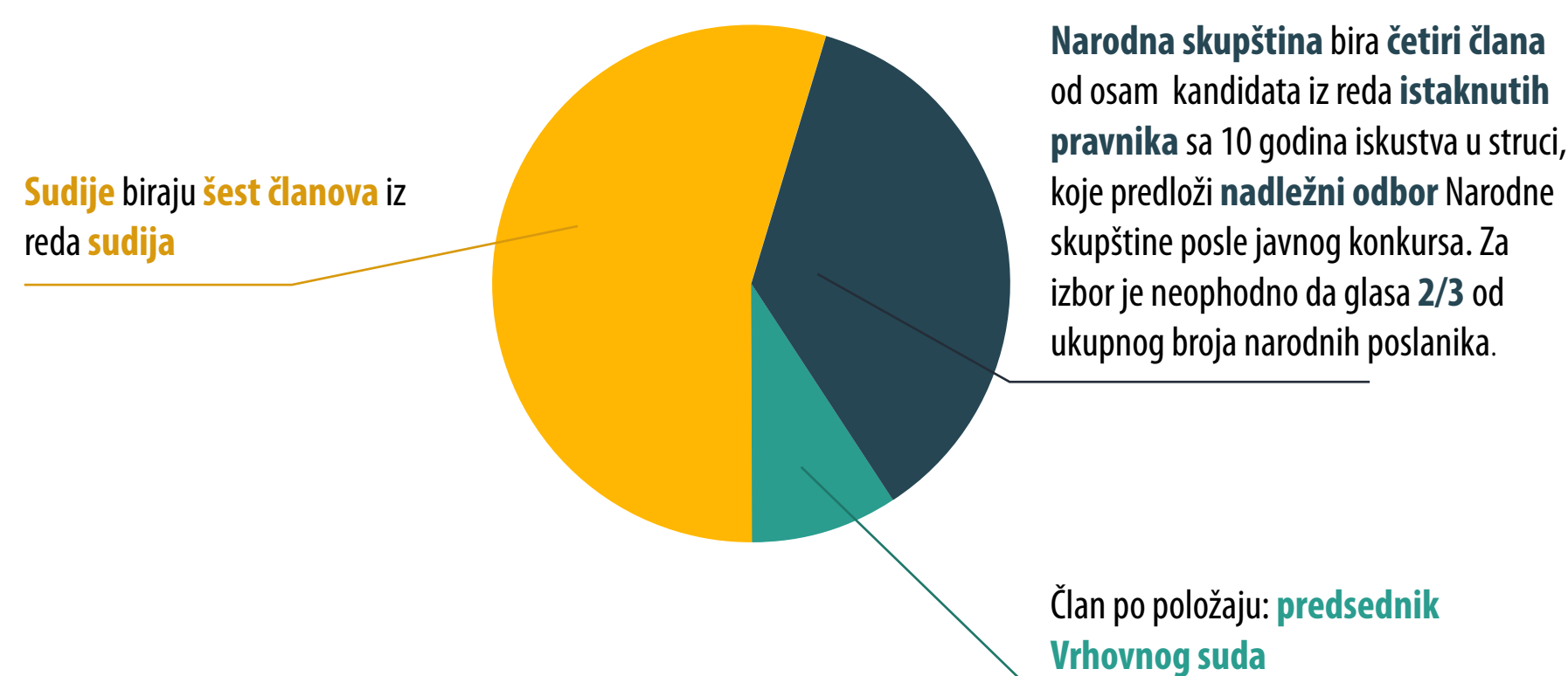
ŠTA OSTAJE SPORNO?*

- Vrhovni javni tužilac i ministar pravde i dalje su članovi po položaju u Visokom savetu tužilaštva
- Smanjen je broj javnih tužilaca na ispod 50% članova Visokog saveta tužilaštva; većina članova VST biće politički postavljena
- Uslovi za izbor sudija i javnih tužilaca neće biti uređeni Ustavom
- Izostale su odredbe o budžetskoj autonomiji VSS i VST
- Opasnost da Komisija, zamišljena kao mehanizam za prevazilaženje potencijalnog zastoja, u potpunosti preuzme i politizuje izbor članova VSS i VST, usled nemogućnosti postizanja dvotrećinske većine u Narodnoj skupštini
- Propuštena je prilika za reformu Ustavnog suda

SUDSKA GRANA VLASTI AKO USTAVNE PROMENE BUDU PRIHVAĆENE

Visoki savet sudstva

11 članova

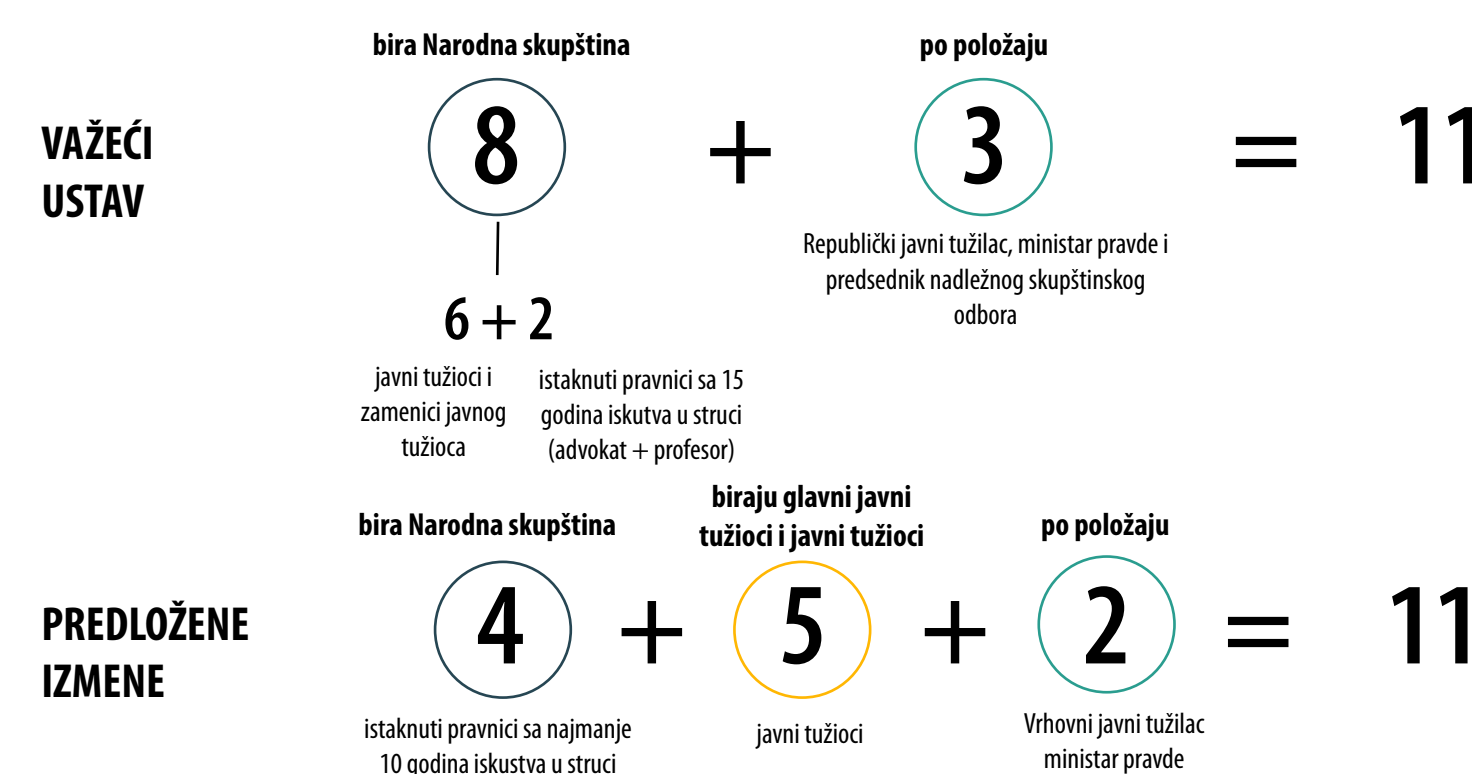
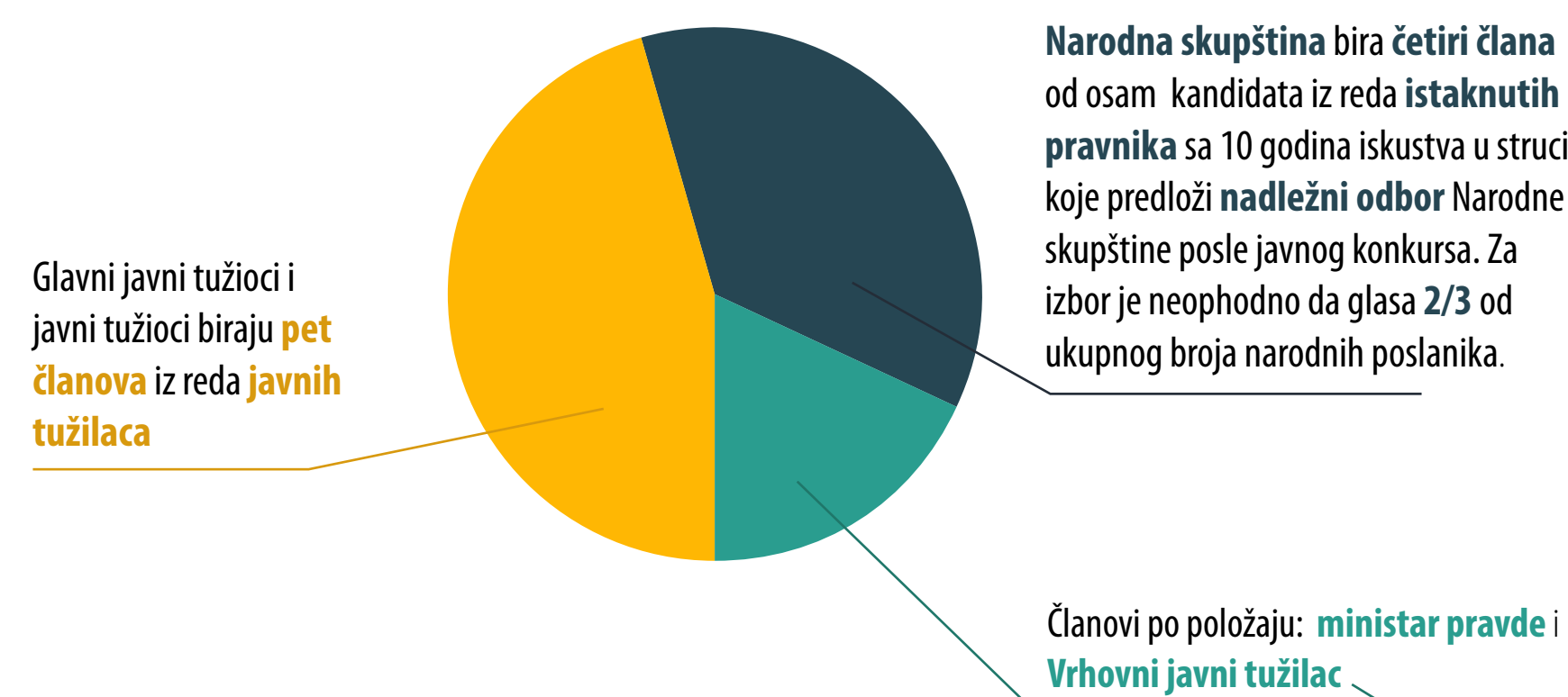


ŠTA ĆE RADITI VISOKI SAVET SUDSTVA (VSS)?

- obezbeđuje i jemči nezavisnost sudova, sudija, predsednika sudova i sudija porotnika
- bira sudije i sudije porotnike, predsednika Vrhovnog suda (po pribavljenom mišljenju opšte sednice Vrhovnog suda) i predsednike ostalih sudova, odlučuje o prestanku njihove funkcije i o premeštaju i upućivanju sudija
- određuje potreban broj sudija i sudija porotnika
- odlučuje o drugim pitanjima položaja sudija, predsednika sudova i sudija porotnika

Visoki savet tužilaštva

11 članova



ŠTA ĆE RADITI VISOKI SAVET TUŽILAŠTVA (VST)?

- obezbeđuje i jemči samostalnost javnog tužilaštva, Vrhovnog javnog tužioca, glavnih javnih tužilaca i javnih tužilaca
- predlaže Narodnoj skupštini izbor i prestanak funkcije Vrhovnog javnog tužioca
- imenuje vršioca funkcije Vrhovnog javnog tužioca, bira glavne javne tužioce i javne tužioce i odlučuje o prestanku njihove funkcije
- odlučuje o drugim pitanjima položaja Vrhovnog javnog tužioca, Glavnog javnog tužioca i Javnog tužioca

Ukoliko Narodna skupština ne izabere članove VSS i VST i Vrhovnog javnog tužioca, njih će među predloženim kandidatima izabrati Komisija koju čine:



Sava Mitrović, mlađi istraživač
Anesa Omeragić, koordinatorica za komunikaciju i organizaciju događaja

© Centar za evropske politike (CEP)



Izvori:

Mišljenje Venecijanske komisije: <https://bit.ly/3s93ZiC>
Akt o promeni Ustava Republike Srbije: <https://bit.ly/33qwE8h>
Ustav Republike Srbije: <https://bit.ly/31YH7qV>
Ustavni zakon za sprovođenje Akta o promeni Ustava Republike Srbije: <https://bit.ly/3yt0BQu>
Izveštaj o skriningu za Poglavlje 23: <https://bit.ly/3ETeoSZ>

TERMINOLOŠKE IZMENE

- Vrhovni kasacioni sud > Vrhovni sud
- Predsednik Vrhovnog kasacionog suda > Predsednik Vrhovnog suda
- Državno veće tužilaca > Visoki savet tužilaštva
- Republičko javno tužilaštvo > Vrhovno javno tužilaštvo
- Republički javni tužilac > Vrhovni javni tužilac
- Javni tužilac > Glavni javni tužilac
- Zamenik javnog tužioca > Javni tužilac

Predsednik Vrhovnog kasacionog suda, predsednici sudova, Republički javni tužilac i javni tužioci izabrani pre stupanja na snagu ustavnih promena nastavljaju da vrše svoju funkciju do isteka mandata i mogu biti ponovo birani na istu funkciju.

Sudije i zamenici javnih tužilaca koji su pre stupanja na snagu ustavnih promena izabrani na probni mandat smatraju se izabranim na stalnu funkciju danom stupanja na snagu ustavnih promena.

Bira ga Narodna skupština na predlog Visokog saveta tužilaštva posle javnog konkursa glasovima 3/5 svih narodnih poslanika.

NAJVAŽNIJE PROMENE

- Vlada je isključena iz procedure predlaganja Vrhovnog javnog tužioca i drugih nosilaca javnotužilačke funkcije
- Vrhovni javni tužilac, kao i članovi Visokog saveta sudstva i Visokog saveta tužilaštva, ograničeni su na jedan mandat, bez prava na reizbor
- Ukida se probni (trogodišnji) mandat sudija i javnih tužilaca
- Visoki savet sudstva jedini je ovlašćen da bira sudije, predsednike sudova i predsednika Vrhovnog suda
- Visoki savet tužilaštva jedini je ovlašćen da bira glavne javne tužioce i javne tužioce i odlučuje o prestanku njihove funkcije
- Razlozi za prestanak sudijske i javnotužilačke funkcije i razrešenje sudija i tužilaca uzdignuti su na nivo ustavne materije
- Predsednik nadležnog skupštinskog odbora isključen je iz članstva Visokog saveta sudstva i Visokog saveta tužilaštva
- Ministar pravde isključen je iz članstva Visokog saveta sudstva
- Smanjen je broj izbornih članova Visokog saveta sudstva i Visokog saveta tužilaštva koje bira Narodna skupština

*Preporuke Venecijanske komisije koje nisu usvojene